

ג'ה. גליל ונרות לעירון בפרשת השבוע
ערוכים בידי נחמה ליבוביץ השנה השש עשרה

ראתחנן (תשי"ז)

ר' - טז

לפי ט"ז ע' גליון ואתחנן חשי"א
" " " " חשי"ב

א. שאלה כללית
השואה:

ר' י"ב-י"ב

והיה כי יביאך ה' אלוקיך אל הארץ אשר נשבע לאבותיך לאברהם ליצחק וליעקב לתת לך ערים גדולות וטובות אשר לא בניה ובתים מלאים כל טוב אשר לא מלאה ובורות חצובים אשר לא חצבה כרמים וזיתים אשר לא נטעת

ואכלת ושבעת

חשמך לך פן תשכח את ה' אשר חוציאך מארץ מצרים מבית עבדים

ח' ז'-י"א

כי ה' אלוקיך מביאך אל ארץ טובה ארץ נחלי מים, עינות ותהומות יוצאות בבקעה ובהר, ארץ חטה ושעורה וגפן ותאנה ורמון ארץ זית שמן ודבש, ארץ אשר לא במסכנות האכל בה לחם, לא תחסר כל בה, ארץ אשר אבניה ברזל ומהרריה חצוב נחשת ואכלת ושבעת - וברכת את ה' אלוקיך על הארץ הטובה אשר נתן לך. השמר לך פן תשכח את ה' אלוקיך לבלתי שמור מצוותיו ומשפטיו וחוקותיו, אשר אנכי מצוך היום.

1. מה הרעיון המשותף לשני המקומות הנ"ל?
2. מה ההבדל בין שני מיני הפתוי, (זה המתואר בפרשתנו וזה המתואר בפ' עקב)?
- 3x. מה ראחה התורה להקדים את הפתוי של "ערים, בתים, כורות וכרמים" לפתוי של "ארץ נחלי מים, ארץ חטה...?"
- 4xx. מה ראחה התורה לסיים אזהרה ראשונה בזכר ארץ מצרים ואזהרה שניה במצוות "משפט וחוקים"?

ג. ואכלת ושבעת - השמר לך פן תשכח

ספרי עקב י"א ט"ו: "ואכלת ושבעת - השמרו לכם פן יפתה לבבכם. אמר להם הזהרו שלא תמרדו בקבה", שאין אדם מורד בקבה"ו אלא מתוך שביעה; שנאמר: (דב' ח' י"ב) "פן תאכל ושבעת ובתים טובים תבנה וישבת ובקרך וצאנך ירכיזון וכל אשר לך ירבה", מהו אומר אחריו? "צום לבבך ושכחת את ה' אלוקיך".

כיוצא בו אתה אומר (דב' ל"א כ') "כי אביאנו אל האדמה אשר נשבעתי לאבותינו זבת חלב ודבש ואכל ושבע ודשן - ופנה אל אלוהים אחרים ועבדום ונאצוני...".

כיוצא בדבר אתה אומר (שמות ל"ב) "וישב העם לאכול ושתה ויקומו לצחק" וכן באנשי דור המבול שלא מרדו אלא מתוך שביעה שנאמר בהם (איוב כ"א) שורו עבר ולא יגעיל, הפלט פרתו ולא תשכל, ישאו בחוף וכנור וישמחו לקול עוגב יבלו בטוב ימיהם" - היא גרמה להם: "ויאמרו לאל סור ממנו" אמרו: אין אנו צריכים אלא לשמה אחת של גשמים, אין אנו צריכים לר"ן שני (בר' ב') "ואד יעלה מן הארץ ותשקה את כל מני האדמה". אמר להם הקב"ה: "בטובה שהטבתי לכם אתם מתגאים? בה אני אפוע מכם. (בר' ז')

"וייתי הגשם על הארץ ארבעים יום וארבעים לילה".

וכן אתה מוצא באנשי המגדל שלא מרדו בקבה"ו אלא מתוך שביעה, שנאמר (בר' י"א) "ויהי כל הארץ שמה אחת ודברים אחדים ויהי בנסעם מקדם וימצאו בקעה בארץ שנער וישבו שם". ואין "ישיבה" האמורה כאן אלא אכילה ושתייה, שנאמר (שמות ל"ב):

וישב העם לאכול ושתה ויקומו לצחק. היא גרמה להם טאמרו: (בר' י"א)
 "הבה נבנה לנו עיר ומגדל וראשו בשמים ונעשה לנו שם". מה נאמר בהם?
 "ויפץ ה' אותם משם על פני כל הארץ".
 וכן אתה מוצא באנשי סדום שלא מרדו אלא מתוך טביעה, שני (איוב כ"ח)
 "ארץ ממנה יצא לחם ותחתייה נהפך כמו אש".
 אמרו אנשי סדום: "הרי מזון אצלנו, הרי כסף וזהב אצלנו, נעמוד
 ונשכח תורת רגל מבינינו" אמר להם הקב"ה: "בטובות שהטבתי לכם
 אתם מבקשים לשכח תורת הרגל מביניכם? אני מטבח אתכם מן העולם.
 וכן הוא אומר (יחזקאל ט"ו): "הנה זה היה עון סדום אחותך, גאון,
 טבעת לחם, וטלית השקט היה לה ולבנותיה ויד עני ואביון לא החזיקה
 ותגברינה ותעשיגה מועבה לפני ואסיר אתהן כאשר ראיתי".

- 1) מהו הכלל שרצו חז"ל להדגים ע"י הדוגמאות של דור המבול, דור ההמלגה, אנשי סדום?
- 2) למה בחרו במסוקים ח' י"ב וכן ל"א כ' מתוך דברים ולא בחרו במסוקנו.
- 3) הידועים לך עוד מסוקים בספר דברים המדברים באותו רעיון?
- 4) מה פרושו של "רצו לשכח תורת הרגל מביניכם?"

ג. שאלות ודיוקים ברש"י

- 1) י"ב ד"ה מביית עבדים: כתר גומו, מביית עבדותא ממקום שהייתם שם עבדים.
 - 2) י"ד ד"ה מאלוהי העמים אטר סביבותיכם: הוא הדין לרחוקים, אלא למי שאתה רואה את סביבותיך תועים אחריהם, הוצרך להזהיר עליהם ביותר.
 - 3) ט"ז ד"ה במסה: כשיצאו ממזרים, שנסוהו במים, שנאמר (שמות י"ז) "הישו ה' בקרבנו".
- מה קשה לו במסוקנו.
 חשונה לדבריו כאן את דבריו שמות כ' ג' ד"ה מביית עבדים.
- (א) מה קשה לו?
 (ב) החוכל להצביע על מקום אחר ברש"י שבו הוא עומד על קטי ממין זה?
- א) מה קשה לו במסוקנו?
 (ב) האם פרושו זהה עם פרוש הראב"ע? סם המקום הנזכר (ט"ז) "ויקרא שם המקום מסה" או הולך רש"י כאן בדרך אחרת?
- א) למה הזכיר רש"י בפרושו את סוף פ' ז' ולא כמו שעשה הראב"ע את החילתו?

השאלות המסומנות X קשות והמסומנות XX קשות ביותר יענה כל אחד לפי הבנתו.
 השאלות והחשובות יש לשלוח לנחמה ליבוביץ, קריית משה ירושלים.